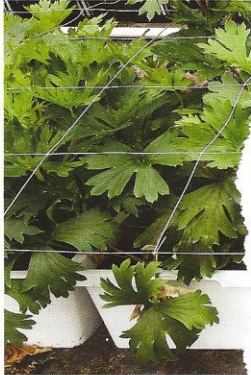

Fikse meerproductie delphinium in anjerbak

Delphinium belladonna 'Völkerfrieden' laat in een anjerbak een aanzienlijk hogere productie zien, blijkt uit onderzoek van Proeftuin Zwaagdijk. Het substraattype lijkt er niet zoveel toe te doen. Alhoewel: kokos is mogelijk een goed alternatief.

Matthijs Blind
Proeftuin Zwaagdijk,
0228-563164

Grandgebonden ziekten en plagen bedreigen de bloemteelt van diverse vaste planten in de grond. De gevolgen zijn soms ingrijpend: teelten moeten uit het teeltplan worden geschrapt omdat, ondanks vruchtwisseling en grondontsmetting, geen ziektevrije teelt meer mogelijk is. Dit is ook bij delphinium het geval. Jaarlijks hebben telers te maken met uitval door onder meer schimmels.

In 2005 en 2006 deed Proeftuin Zwaagdijk daarom, in opdracht van de landelijke commissie zomerbloemen van LTO Groeiservice, onderzoek naar de mogelijkheden om delphinium op substraat te telen. Het onderzoek werd gefinancierd door Productschap Tuinbouw. Onderzocht is de teelt op oude tulpenpotgrond, leliegrond, anjerveen en kokos in zowel anjer- als tulpenbroeibakken.

Meer takken in anjerbakken

In dit onderzoek bleek dat de productie van de cultivar 'Völkerfrieden' op anjerbakken aanzienlijk hoger ligt dan op tulpenbroeibakken. De verdeling van de oogst in tijd was bij de onbedekte teelt op anjerbakken vergelijkbaar met de verdeling van de oogst bij de teelt op tulpenbroeibakken. De meerproductie werd niet veroorzaakt door een extra snee of een verschil in uitval. De planten in de anjerbakken produceerden gewoon meer takken. Over de oor-

zaak hiervan zijn slechts vermoedens uitspreken. De anjerbak heeft een andere vorm en andere afmetingen. De bak is bijvoorbeeld wat hoger waardoor de substraatlaag dikker is. Het vermoeden is dat lucht en vocht in het substraat in de anjerbak anders zijn verdeeld dan in de tulpenbroeibak, en dat het gewas zich daardoor beter ontwikkelt. Aannemelijk is dat de speciaal gevormde bodem en de vorm en plaatsing van de draingaten daar een rol in spelen.

Hogere productie dekt investering

Het type substraat speelde in de proeven een ondergeschikte rol. Bij de vergelijking tussen de substraten per baktype was het takgewicht overal hetzelfde. Wel waren de takken op anjerveen gemiddeld langer dan de takken op kokos en oude tulpenpotgrond. De taklengte op leliegrond lag hier tussenin.

Wordt de productie in de anjerbakken vergeleken met de gangbare productie, dan blijkt dat in dit geval de meerkosten van de anjerbakken ruimschoots worden gecompenseerd door de hogere productie. Substraatteelt kan dus niet alleen ziektekundige voordelen opleveren, maar ook bedrijfs-economische. Dit strookt met de ervaringen die in andere teelten onder glas zijn opgedaan: aanvankelijk vormden grondgebonden ziektes en plagen dé reden om over te stappen naar de substraatteelt, en

Mening

Jan Nederpel, vermeerderaar en veredelaar in Rijnsburg: 'Er is meer onderzoek nodig'

Jan Nederpel leverde planten voor de proef met delphinium op substraat. Hij is voorzichtig over de uitkomsten van het onderzoek. „Je kunt niet na twee jaar een conclusie trekken. Er is meer onderzoek nodig.“ Of de teelt in substraat voordelen biedt boven de volgrond betwijfelt Nederpel. „Het gaat zowel in de grond als in substraat net zo makkelijk fout. Delphinium blijft een

moelijke teelt.“ Sommige telers zweren bij de vollegrond, weet de Rijnsburger. Die zitten niet op substraat te wachten. „Het werkt ook kostenverhogend. Het substraat en bakken kosten geld. De planten hebben iedere dag voeding nodig, het water moet gerecycled worden en de matten afgevoerd.“ Nederpel deed zelf vijftien jaar geleden een proef met delphinium in Grodan-mat-

ten. Zonder resultaat. Tot het najaar zag het er goed uit, maar daarna liet de planten het afweten. Naar de laatste snee kon hij fluïten. „In november kon ik bernensten wat ik wilde, maar de planten luisterden niet.“ Nu zit hij al weer een lange tijd in de grond en dat bevalt hem goed. Naar eigen zeggen heeft hij veel aan de wortelversterkende schimmel Triamun.

Nederpel vindt het desondanks een goede zaak dat er onderzoek naar delphinium op substraat wordt gedaan. Het zou namelijk zomaar kunnen gebeuren dat de overheid in de nabije toekomst met maatregelen komt die de teelt in de grond onmogelijk maken. „Maar op substraat is een meerproductie nodig die opweegt tegen de kosten.“

Arie-Frans Middelburg

Delphinium belladonna 'Völkerfrieden' doet het goed op anjerbakken, blijkt uit onderzoek op Proeftuin Zwaagdijk.

FOTO: FERRY NOORDAM

pas later bleek dat de nieuwe teeltsystemen vaak een aanzienlijk productiegroei mogelijk maakten.

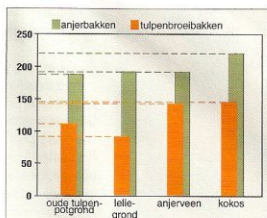
Kokos goed alternatief

Naast de teelt op anjerbakken lijkt ook de teelt op kokosbalen voor dit gewas een goed alternatief te zijn. In het eerste onderzoeksjaar werd de gangbare kasteelt vergeleken met de teelt op oude tulpenpotgrond op 60 x 40 cm-kisten, in water in hydrobakken, op veenbalen en op kokosbalen.

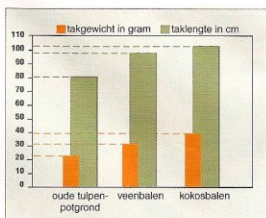
Terwijl de teelt op water totaal niet voldeed, bleek de productie in tulpenpotgrond en op kokos- en veenbalen ten opzichte van de gangbare teelt goed te presteren. Om die reden is op de laatstgenoemde substraatteesystemen ook de tweedejaarsproductie onderzocht. De takproductie lag op alle substraten op een vergelijkbaar niveau. Echter, zoals uit de grafiek blijkt, pleiten zowel het hogere takgewicht als de langere takken voor de teelt op kokosbalen.

De productie op kokosbalen was in deze proeven vergelijkbaar met de gangbare productie in de praktijk. Het is aannemelijk dat door optimalisering van de teelt op kokosbalen de productie stijgt en dat zo de meerkosten van het systeem zijn terug te verdienen.

Momenteel wordt er gekeken of een vervolgprijsproject mogelijk is. <

Overzicht productie (aantal takken per netto m²) in de proef met Delphinium belladonna 'Völkerfrieden' onbedekte teelt 2006.

Overzicht van de taklengte en het takgewicht van Delphinium belladonna 'Völkerfrieden' kasteelt 2006.

Samenvatting

Proeftuin Zwaagdijk heeft onderzoek gedaan naar de mogelijkheden van delphinium op substraat. Teelt op kokos in anjerbakken geeft het beste resultaat.

Ervaring

Herman van Veen, delphiniumteler in Noorden:

'Ik zie niet gebeuren dat het beter gaat in de bak'

Herman van Veen teelt nu zo'n vier jaar een deel van zijn delphinium op substraat. De reden is het beperken van uitval. Vorig jaar ging het nog om 4.000m², maar dit jaar ging hij terug naar 800m². „En dat is niet van weelde“, merkt Van Veen op. „Ik ging vorig jaar flink onderuit. Ik had in de kratten zo'n 40% uitval.“ De oorzaak was dat in de kratten van 60 bij 40 bij 18 cm te veel water bleef staan. Door het

vocht, een oplopende temperatuur en een tekort aan zuurstof kwam er allerlei ellende in en gingen de planten van de wortel. „Als je delphinium afsnijdt heeft hij het sowieso zwaar. Je snijdt de plant kaal. Dus het is een en - en-verhaal.“ Van Veen hoopt dat delphinium het met het juiste substraat wat minder zwaar heeft en vlot naar de volgende snee gaat. Dit jaar heeft hij daarom de samenstelling aangepast. Van 50% fijne

kokos en 50% grove kokos gaat het naar 100% grove kokos. „Ik ben op zoek naar een beter drainerend substraat. Maar of grove kokos het is, weet ik niet. Ik ben er zeker nog niet uit.“ Van Veen denkt niet dat de uitkomsten van het onderzoek op zijn teelt van toepassing zijn. Zelf teelt hij dubbelbloemigen en in het onderzoek werd 'Völkerfrieden' geteeld. „Je kan geen appels met peren

vergelijken. 'Völkerfrieden' is een geveer. Elatumsorten zijn heel anders.“ Vorig jaar had hij er drie anjerbakken tussen staan, maar hij zag geen verschil met de rest. Dit jaar heeft hij twaalf anjerbakken staan. „De bak draineert goed, dat is de kracht, en er gaat minder kokos in. Of het wat is kan ik over een half jaar pas zeggen. Maar ik zie niet gebeuren dat het beter gaat in die bak.“

Arie-Frans Middelburg